

TZR I PSYCHEGRAFIA, A NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

Jak Trening Zintegrowanego Rozwoju i metoda Psychografia™ realizują kompetencje fundamentalne, kompetencje przekrojowe, sprawczość i konkretne doświadczenia edukacyjne zgodnie z rozporządzeniem obowiązującym od 1 września 2026 r.

DOKUMENT ZGODNOŚCI METODY Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ

Kompetencje fundamentalne · Kompetencje przekrojowe · Sprawczość · Doświadczenia edukacyjne

Grażyna Pajewska

Twórczyni metody Psychografia™ i programu TZR

ZROZUM. WESPRZYJ. ROZWIŃ POTENCJAŁ.

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz. U. z 2026 r. poz. 378), obowiązujące od 1 września 2026 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I. NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO — CO SIĘ ZMIENIA OD WRZEŚNIA 2026.....	4
1.1. Duch nowej podstawy: dziecko jako sprawcza całość	4
1.2. Cztery pojęcia przenikające cały dokument	4
1.3. Dziewięć obszarów rozwoju dziecka	4
ROZDZIAŁ II. KOMPETENCJE FUNDAMENTALNE A TZR I PSYCHEGRAFIA.....	6
2.1. Kompetencje językowe	6
2.2. Kompetencje matematyczne.....	6
2.3. Aktualizacja metody: Trening Twórczy jako Bajki Matematyczne z Zadaniemi	6
2.4. Kompetencje cyfrowe	7
2.5. Kompetencje ruchowe	7
ROZDZIAŁ III. KOMPETENCJE PRZEKROJOWE A TZR I PSYCHEGRAFIA.....	8
3.1. Kompetencje poznawcze: rozwiązywanie problemów, myślenie krytyczne i kreatywne	8
3.2. Kompetencje społeczne: współpraca i dbanie o innych.....	8
3.3. Kompetencje osobiste: kierowanie sobą i dbanie o siebie	8
ROZDZIAŁ IV. SPRAWCZOŚĆ — RDZEŃ WSPÓLNY PODSTAWY PROGRAMOWEJ I METODY TZR.....	9
4.1. Tempo dziecka jako fundament sprawczości.....	9
4.2. Współtworzenie opowieści jako codzienna praktyka współdecydowania.....	9
4.3. Brak oceniania jako warunek autentycznej sprawczości	9
ROZDZIAŁ V. KONKRETNE DOŚWIADCZENIA EDUKACYJNE W PRAKTYCE TZR I PSYCHEGRAFII.....	10
5.1. Doświadczenia realizowane co najmniej raz w roku szkolnym	10
5.2. Doświadczenia przewidziane co najmniej raz w trakcie edukacji przedszkolnej	11
ROZDZIAŁ VI. DZIEWIĘĆ OBSZARÓW ROZWOJU W PRAKTYCE SESJI TZR	12
ROZDZIAŁ VII. NAUCZYCIEL JAKO ARANŻER ŚRODOWISKA — ZGODNOŚĆ ROLI DOROSŁEGO W PODSTAWIE I W TZR	13
ROZDZIAŁ VIII. DOBROSTAN, RELACJE I RYTM DNIA — WSPÓLNY FUNDAMENT	14
8.1. Bezpieczeństwo i przewidywalność rytuałów	14
8.2. Relacja jako warunek rozwoju, nie jego dodatek	14
8.3. Dobrostan dziecka wysoko wrażliwego jako miara dobrostanu wszystkich dzieci.....	14
PODSUMOWANIE — TABELA ZBIORCZEJ ZGODNOŚCI	15

WSTĘP

Dlaczego ten dokument powstał i jakie ma znaczenie dla przyszłości TZR i Psychografii.

Od 1 września 2026 roku wszystkie polskie przedszkola — publiczne i niepubliczne — zobowiązane są do pracy zgodnie z nową podstawą programową wychowania przedszkolnego, wprowadzoną Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. (Dz. U. z 2026 r. poz. 378). Dokument ten wprowadza do języka edukacji przedszkolnej nowe, centralne pojęcia: kompetencje fundamentalne, kompetencje przekrojowe, sprawczość oraz konkretne doświadczenia edukacyjne, a jednocześnie na nowo definiuje rolę nauczyciela — z osoby „podającej wiedzę” na aranżera środowiska edukacyjnego, które sprzyja odkrywaniu, działaniu i przeżywaniu.

Niniejszy dokument powstał, aby w sposób rzetelny i precyzyjny wykazać, że Trening Zintegrowanego Rozwoju (TZR) oraz realizująca go metoda Psychografia™ nie tylko nie stoją w sprzeczności z nowymi wymaganiami, lecz — w swojej filozofii, strukturze i codziennej praktyce — od dawna realizują dokładnie te zasady, które nowa podstawa programowa stawia teraz w centrum edukacji przedszkolnej. Co ważne, choć TZR powstał z myślą o dzieciach wysoko wrażliwych, jego zgodność z nową podstawą programową dotyczy wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym — ponieważ zasady, na których opiera się metoda (bezpieczeństwo, tempo dziecka, brak oceniania, swobodna ekspresja, sprawczość), są uniwersalnymi warunkami zdrowego rozwoju każdego dziecka, a nie jedynie odpowiedzią na szczególną wrażliwość.

Dokument prowadzi czytelnika przez kolejne kluczowe pojęcia nowej podstawy programowej, za każdym razem pokazując, jak dokładnie realizuje je praktyka TZR i poszczególne nurty Psychografii. Całość zamyka zbiorcza tabela korespondencji, stanowiąca praktyczne narzędzie do dokumentowania zgodności metody z wymaganiami podstawy programowej.

ROZDZIAŁ I. NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO — CO SIĘ ZMIENIA OD WRZEŚNIA 2026

Nowy język, ten sam duch dobrej pedagogiki — i punkt wyjścia do pokazania zgodności metody.

Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego, obowiązująca od 1 września 2026 roku, została wprowadzona Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U. z 2026 r. poz. 378). Dokument określa cele wychowania przedszkolnego, zadania przedszkola, oczekiwane osiągnięcia dziecka na koniec wychowania przedszkolnego oraz warunki i sposób realizacji programu.

1.1. Duch nowej podstawy: dziecko jako sprawcza całość

Nowa podstawa programowa stawia w centrum wszechstronny rozwój dziecka w sferze poznawczej, społecznej, emocjonalnej, etycznej i fizycznej, traktując je jako sprawczą całość, a nie sumę oddzielnych umiejętności do wyćwiczenia. Podkreśla, że edukacja przedszkolna koncentruje się na przeżyciach i realnym doświadczeniu, a nie na kartach pracy czy podawaniu gotowej wiedzy. Nauczyciel przestaje być osobą „podającą wiedzę”, a staje się — zgodnie z językiem samej podstawy i komentarzy ekspertów — aranzjerem środowiska edukacyjnego, który tworzy warunki sprzyjające odkrywaniu świata przez dziecko zgodnie z jego potrzebami i tempem.

1.2. Cztery pojęcia przenikające cały dokument

W toku wychowania przedszkolnego dziecko buduje i rozwija kompetencje fundamentalne, wiedzę, kompetencje przekrojowe oraz sprawczość — zapis ten, otwierający zasadniczą część podstawy programowej, wyznacza kierunek całego dokumentu. Stwarzanie dzieciom warunków do rozwoju tych kompetencji jest, zgodnie z podstawą, wspólnym zadaniem wszystkich nauczycieli. Do tych czterech centralnych pojęć dochodzi piąte — konkretne, praktyczne doświadczenia edukacyjne, jakie dziecko powinno zdobyć w trakcie swojej ścieżki przedszkolnej.

CZTERY POJĘCIA KLUCZOWE NOWEJ PODSTAWY

Kompetencje fundamentalne — językowe, matematyczne, cyfrowe i ruchowe, stanowiące podstawę dalszego uczenia się. Kompetencje przekrojowe — poznawcze, społeczne i osobiste, wykorzystywane w różnych sytuacjach życiowych. Sprawczość — zdolność podejmowania inicjatywy, współdecydowania i dostrzegania wpływu własnego działania na siebie i otoczenie. Doświadczenia edukacyjne — konkretne, praktyczne sytuacje, w których dziecko zdobywa i utrwała powyższe kompetencje.

1.3. Dziewięć obszarów rozwoju dziecka

Dotychczasowe cztery obszary osiągnięć dziecka (społeczny, poznawczy, emocjonalny, fizyczny) nowa podstawa zastępuje dziewięcioma, bardziej szczegółowo zdefiniowanymi obszarami: społecznym,

osobistym, językowym, matematycznym, przyrodniczym, technicznym, cyfrowym, artystycznym i ruchowym. Podstawa wyraźnie podkreśla, że obszary te w naturalny sposób przenikają się nawzajem w codziennej aktywności dziecka — pojedyncza zabawa czy sytuacja edukacyjna może jednocześnie angażować kilka obszarów jednocześnie, co jest zasadą doskonale zbieżną z filozofią integracji leżącą u podstaw TZR.

ROZDZIAŁ II. KOMPETENCJE FUNDAMENTALNE A TZR I PSYCHEGRAFIA

Język, liczba, cyfrowość i ruch jako fundament — realizowane w naturalnym, twórczym działaniu.

Kompetencje fundamentalne, zgodnie z nową podstawą programową, obejmują kompetencje językowe, matematyczne, cyfrowe i ruchowe, stanowiące warunek konieczny dalszego uczenia się i funkcjonowania w różnych sytuacjach życiowych. TZR i Psychografia rozwijają wszystkie cztery obszary — nie poprzez izolowane ćwiczenia, lecz jako naturalny efekt uboczny angażującej, twórczej aktywności.

2.1. Kompetencje językowe

Kompetencje językowe — rozumienie wypowiedzi ustnej i czytanego tekstu, budowanie własnych wypowiedzi, bogacenie słownictwa — stanowią rdzeń Psychografii Narracyjnej oraz Psychografii Baśni i Bajki. Wspólne tworzenie opowieści, słuchanie baśni, nazywanie bohaterów, emocji i wydarzeń fabuły to codzienna, systematyczna praca nad kompetencjami językowymi dziecka, prowadzona w sposób naturalny i angażujący, a nie poprzez izolowane ćwiczenia gramatyczne.

2.2. Kompetencje matematyczne

Kompetencje matematyczne zajmują w zaktualizowanej wersji metody miejsce znacznie ważniejsze niż dotychczas. Zgodnie z najnowszą modyfikacją programu, trening twórczy TZR — obok swojej dotychczasowej roli rozwijania wyobraźni i ekspresji plastycznej — został oparty na wczesnej edukacji matematycznej, realizowanej w formie baśni i bajek zawierających osadzone w fabule zadania matematyczne oraz zadania kreatywnego poznawania świata. Pełne uzasadnienie i opis tej modyfikacji przedstawiono poniżej.

2.3. Aktualizacja metody: Trening Twórczy jako Bajki Matematyczne z Zadaniem

W ramach rozwoju metody trening twórczy TZR został zaktualizowany: jego głównym nośnikiem stały się obecnie bajki matematyczne z zadaniami — autorskie opowieści, w których bohater w toku przygody napotyka konkretne problemy matematyczne (liczenie, porównywanie, klasyfikowanie, orientację przestrzenną, dostrzeganie wzorców i rytmów), a dziecko rozwiązuje je wspólnie z bohaterem jako naturalny, integralny element fabuły, a nie jako oderwane ćwiczenie na karcie pracy. Zadanie matematyczne nie przerywa opowieści — jest jej częścią: bohater musi policzyć kroki do wyjścia z lasu, porównać wielkość dwóch skarbów, ułożyć przedmioty według rytmu, by otworzyć zaczarowane drzwi.

Ta modyfikacja pozostaje w pełnej zgodności z filozofią integracji leżącą u podstaw TZR — matematyka nie zostaje wydzielona jako osobny, techniczny blok zajęciowy, lecz zostaje wpleciona w język narracyjny i symboliczny Psychografii, łącząc trening twórczy z kompetencjami fundamentalnymi w jednym, spójnym doświadczeniu dziecka. Rozwiązywanie zadania matematycznego staje się aktem twórczym — wymaga wyobraźni, próbowania różnych rozwiązań i twórczego spojrzenia na problem bohatera, a nie odtwarzania jednej, poprawnej procedury.

BAJKA MATEMATYCZNA Z ZADANIEM — STRUKTURA

Wprowadzenie fabularne (bohater i jego cel) → napotkanie przeszkody wymagającej rozwiązania zadania matematycznego (liczenie, porównywanie, wzorzec, przestrzeń) → wspólne, twórcze poszukiwanie rozwiązania przez dzieci → kontynuacja i domknięcie fabuły dzięki znalezionemu rozwiązaniu → utrwalenie poprzez rysunek lub symbol przedstawiający rozwiązanie zadania.

Zmiana ta jest ściśle osadzona w duchu nowej podstawy programowej, która wprost wskazuje matematykę w działaniu jako pożądaną sposób jej nauczania w wieku przedszkolnym, a materiały drukowane i karty pracy traktuje jako dodatek, a nie wiodącą aktywność — edukacja przedszkolna ma koncentrować się na przeżyciach i realnym doświadczeniu dziecka. Bajka matematyczna z zadaniem spełnia ten postulat w sposób dosłowny: dziecko nie rozwiązuje abstrakcyjnego działania na kartce, lecz pomaga bohaterowi opowieści w konkretnym, osadzonym w fabule i emocjach problemie, co jednocześnie wzmacnia kompetencję matematyczną, językową i społeczną (przy wspólnym poszukiwaniu rozwiązania w grupie) w jednym, zintegrowanym doświadczeniu — zgodnie z zasadą przenikania się dziewięciu obszarów rozwoju, opisaną w Rozdziale VI.

2.4. Kompetencje cyfrowe

Nowa podstawa programowa kładzie wyraźny nacisk na higienę cyfrową i minimalizację indywidualnego korzystania z urządzeń ekranowych przez dzieci w przedszkolu. TZR i Psychegrafia są w tym zakresie metodą naturalnie zgodną z duchem podstawy — opierają się w całości na materiałach analogowych (opowieść mówiona, rysunek, głos, dźwięk na żywo), a więc realizują postulat higieny cyfrowej nie przez dodatkowe zasady, lecz przez samą swoją konstrukcję. Elementy świadomości cyfrowej (np. rozmowa o roli mediów) mogą być wprowadzane tematycznie w ramach Psychografii Narracyjnej, w postaci opowieści poruszającej ten temat w sposób dostosowany do wieku.

2.5. Kompetencje ruchowe

Kompetencje ruchowe rozwijane są w TZR wielotorowo: poprzez motorykę małą angażowaną w Psychografii Rysunku, poprzez ruch towarzyszący wizualizacjom i podróżom muzycznym w Psychografii Muzyki i Wizualizacji, a także poprzez świadomość ciała i oddechu budowaną w Psychografii Relaksacji i Uważności. Trening uważności, ucząc dziecko rozpoznawania sygnałów płynących z ciała, wprost wspiera cel podstawy programowej dotyczący troski o własne zdrowie i bezpieczeństwo fizyczne.

ROZDZIAŁ III. KOMPETENCJE PRZEKROJOWE A TZR I PSYCHEGRAFIA

Myślenie, współpraca i samoregulacja — trzy filary kompetencji przekrojowych i ich odpowiedniki w czterech filarach TZR.

Kompetencje przekrojowe, zgodnie z nową podstawą programową, dotyczą działania dziecka w różnych sytuacjach — zarówno w przedszkolu, jak i poza nim — i dzielą się na trzy grupy: kompetencje poznawcze, kompetencje społeczne oraz kompetencje osobiste. Struktura ta w uderzający sposób odpowiada architekturze czterech filarów TZR opisanych w podręczniku metody.

3.1. Kompetencje poznawcze: rozwiązywanie problemów, myślenie krytyczne i kreatywne

Podstawa programowa wymienia tu rozwiązywanie problemów, krytyczne myślenie i kreatywne myślenie. Wszystkie trzy są wprost celami treningu mentalnego i treningu twórczego TZR. Wspólne tworzenie opowieści wymaga od dziecka nieustannego podejmowania twórczych decyzji fabularnych (co zrobi bohater, jak rozwiąże swój problem), a praca z symbolem i metaforą rozwija elastyczność i wieloznaczność myślenia — fundamenty myślenia krytycznego w wieku przedszkolnym. Po aktualizacji metody szczególnie wyraźnym przykładem rozwijania kompetencji poznawczych jest rozwiązywanie zadań matematycznych osadzonych w bajkach — dziecko mierzy się tu z konkretnym problemem logicznym bohatera, poszukuje własnych, twórczych strategii jego rozwiązania i testuje je wspólnie z grupą, zanim znajdzie rozwiązanie satysfakcjonujące fabułę.

3.2. Kompetencje społeczne: współpraca i dbanie o innych

Podstawa programowa wskazuje tu współpracę oraz dbanie o innych. Sesje Psychografii Zintegrowanej prowadzone w grupie naturalnie angażują dzieci we wspólne tworzenie fabuły, negocjowanie dalszych losów bohatera i słuchanie pomysłów rówieśników, co bezpośrednio rozwija kompetencje społeczne. Empatia budowana poprzez identyfikację z bohaterem opowieści i baśni — rozumienie jego emocji i motywacji — przekłada się na zdolność dziecka do rozpoznawania i respektowania emocji innych dzieci w grupie.

3.3. Kompetencje osobiste: kierowanie sobą i dbanie o siebie

Podstawa programowa wskazuje tu kierowanie sobą oraz dbanie o siebie — kompetencje będące wprost celem treningu emocjonalnego i treningu uważności TZR. Regularna praktyka nazywania emocji, wyrażania ich w bezpiecznej, twórczej formie oraz powracania do stanu spokoju poprzez ćwiczenia oddechowe i wyciszające buduje dokładnie tę zdolność samoregulacji i troski o siebie, którą podstawa programowa stawia jako jeden z celów edukacji przedszkolnej.

ROZDZIAŁ IV. SPRAWCZOŚĆ — RDZEŃ WSPÓLNY PODSTAWY PROGRAMOWEJ I METODY TZR

Nowe słowo w podstawie programowej opisuje zasadę, na której od początku zbudowana jest praktyka TZR.

Sprawczość, w rozumieniu nowej podstawy programowej, nie oznacza pozostawienia dziecka samego sobie, lecz tworzenie sytuacji, w których dziecko może podejmować inicjatywę, współdecydować, próbować, poprawiać, obserwować, badać, dzielić się pomysłami i widzieć sens własnego działania. To jedno z najważniejszych, najczęściej powracających pojęć całego dokumentu — i jednocześnie pojęcie, które opisuje niemal dosłownie zasady pracy metodą TZR sformułowane na długo przed powstaniem nowej podstawy programowej.

4.1. Tempo dziecka jako fundament sprawczości

Jedną z podstawowych zasad pracy metodą TZR jest zasada „tempo dziecka, nie tempo programu” — dziecko samo decyduje, kiedy jest gotowe włączyć się w aktywność, a obserwacja jest równoprawną formą uczestnictwa. Ta zasada jest bezpośrednią realizacją sprawczości rozumianej jako możliwość podejmowania własnej inicjatywy i współdecydowania o przebiegu własnego udziału w zajęciach — a nie podporządkowania się z góry narzuconemu, jednakowemu dla wszystkich rytmowi zajęć.

4.2. Współtworzenie opowieści jako codzienna praktyka współdecydowania

W Psychografii Narracyjnej i Psychografii Baśni i Bajki dziecko nie jest biernym odbiorcą gotowej historii, lecz aktywnym współtwórcą — decyduje o dalszych losach bohatera, proponuje rozwiązania jego problemów, wybiera kierunek fabuły. Każda sesja jest więc, dosłownie, wielokrotnie powtarzaną praktyką podejmowania decyzji, próbowania, obserwowania skutków własnych wyborów fabularnych i dzielenia się pomysłami z grupą — a więc realizacją sprawczości w jej podstawowym, praktycznym znaczeniu.

4.3. Brak oceniania jako warunek autentycznej sprawczości

Zasada braku oceniania, obecna w każdym nurcie Psychografii („nie ma rysunków dobrych i złych”), tworzy przestrzeń, w której dziecko może próbować, popełniać błędy i poprawiać się bez lęku przed negatywną oceną — a więc dokładnie w warunkach, które podstawa programowa wskazuje jako niezbędne do rozwijania autentycznej, a nie pozornej sprawczości. Podstawa programowa wprost przestrzega przed traktowaniem sprawczości jako jednorazowego ćwiczenia z karty pracy — podkreśla, że rozwija się ona poprzez wielokrotne, autentyczne doświadczanie wpływu na własne działania, co jest naturalną, codzienną praktyką każdej sesji TZR.

ROZDZIAŁ V. KONKRETNE DOŚWIADCZENIA EDUKACYJNE W PRAKTYCE TZR I PSYCHEGRAFII

Praktyczne, namacalne sytuacje, w których dziecko zdobywa i utrwała kompetencje — wpisane w naturalny rytm sesji.

Nowością wprowadzoną przez podstawę programową są konkretne doświadczenia edukacyjne — praktyczne sytuacje, które wspierają rozwój osobisty, psychiczny, społeczny i fizyczny dziecka oraz budują poczucie sprawczości, a jednocześnie wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe. Podstawa wskazuje konkretne przykłady takich doświadczeń — część z nich realizowana jest w naturalny sposób w toku regularnej praktyki TZR.

5.1. Doświadczenia realizowane co najmniej raz w roku szkolnym

Doświadczenie wg podstawy	Realizacja w praktyce TZR / Psychografii
Bycie odbiorcą sztuki	Regularne słuchanie opowieści i baśni prowadzonych przez dorosłego to w praktyce systematyczne, wielokrotne doświadczanie bycia odbiorcą sztuki narracyjnej — nie jednorazowe wydarzenie, lecz stały element każdej sesji Psychografii.
Prowadzenie i ilustrowanie obserwacji	Psychografia Rysunku, stosowana do dokumentowania emocji, symboli i wydarzeń fabularnych sesji, rozwija dokładnie tę kompetencję ilustrowania własnych obserwacji i przeżyć w regularnej, systematycznej formie.
Przygotowanie wspólnego wyjścia / wydarzenia	Sesje Psychografii Zintegrowanej mogą kulminować we wspólnie zaplanowanym wydarzeniu grupowym — np. przedstawieniu stworzonej wspólnie baśni innej grupie przedszkolnej.
Prezentowanie efektów wspólnych działań	Prezentacja rysunków, wspólnie stworzonej opowieści lub „księgi” grupowych symboli innym dzieciom lub rodzicom jest naturalnym, systematycznym elementem zamykającym cykl pracy nad danym tematem w TZR.

Doświadczenia przewidziane co najmniej raz w trakcie edukacji przedszkolnej

Doświadczenie wg podstawy	Realizacja w praktyce TZR / Psychografii
Tworzenie zabawek z różnych materiałów, w tym z odzysku	Tworzenie własnych postaci, symboli czy przedmiotów towarzyszących opowieści (np. figurek bohaterów baśni) z dostępnych materiałów plastycznych i odpadowych wpisuje się naturalnie w Psychografię Rysunku i Symboli.
Przygotowanie makiety wybranej przestrzeni	Wspólne stworzenie makiety „krainy” z tworzonej przez grupę baśni lub opowieści jest praktyczną, przestrzenną formą Psychografii Narracyjnej i Symboli, łączącą fabułę z działaniem manualnym i przestrzennym.
Działanie na rzecz innych	Wspólne przygotowanie opowieści lub przedstawienia dla młodszej grupy przedszkolnej lub osób starszych to naturalne rozszerzenie Psychografii Narracyjnej o wymiar prospołeczny wskazany w podstawie.
Planowanie prostych działań grupowych	Wspólne decydowanie o przebiegu fabuły, podziale ról w opowieści czy kolejności działań w sesji rozwija dokładnie te same kompetencje planowania i podejmowania wspólnych decyzji, jakie podstawa wskazuje przy tym przykładzie.

ROZDZIAŁ VI. DZIEWIĘĆ OBSZARÓW ROZWOJU W PRAKTYCE SESJI TZR

Jak jedna sesja Psychografii Zintegrowanej dotyka jednocześnie kilku obszarów rozwoju wskazanych w podstawie.

Nowa podstawa programowa wyróżnia dziewięć obszarów osiągnięć dziecka: społeczny, osobisty, językowy, matematyczny, przyrodniczy, techniczny, cyfrowy, artystyczny i ruchowy, podkreślając jednocześnie, że w naturalnej aktywności dziecka obszary te nieustannie się przenikają, a nie funkcjonują jako osobne bloki tematyczne. Ta właśnie zasada — przenikania się obszarów rozwoju w ramach jednego, spójnego doświadczenia — jest jednocześnie fundamentalną zasadą integracji leżącą u podstaw TZR, opisaną szczegółowo w podręczniku metody.

Pojedyncza sesja Psychografii Zintegrowanej w naturalny sposób angażuje obszar społeczny (współtworzenie opowieści w grupie), obszar osobisty (regulacja emocji, samodzielność wyboru), obszar językowy (opowieść, słownictwo, wypowiedzi) oraz obszar artystyczny (rysunek, muzyka, ekspresja plastyczna) — a więc cztery z dziewięciu obszarów jednocześnie, bez potrzeby sztucznego dzielenia zajęć na odrębne bloki tematyczne. Obszar ruchowy jest angażowany poprzez motorykę małą w rysunku oraz ruch towarzyszący wizualizacjom i ćwiczeniom uważności.

Obszary matematyczny, przyrodniczy, techniczny i cyfrowy nie są centralnym celem Psychografii, jednak — zgodnie z zasadą przenikania się obszarów wskazaną w samej podstawie — mogą być naturalnie wplecione w treść tworzonych opowieści i symboli jako ich tło tematyczne (np. baśń rozgrywająca się w lesie wprowadza treści przyrodnicze, opowieść o budowie mostu wprowadza treści techniczne), pozostając przy tym wiernym twórczemu, narracyjnemu charakterowi metody.

ROZDZIAŁ VII. NAUCZYCIEL JAKO ARANŻER ŚRODOWISKA — ZGODNOŚĆ ROLI DOROSŁEGO W PODSTAWIE I W TZR

Ta sama definicja roli dorosłego, wyrażona dwoma różnymi językami — administracyjnym i metodycznym.

Jedną z najczęściej podkreślanych zmian w komentarzach do nowej podstawy programowej jest przeobrażenie roli nauczyciela: z osoby „podającej wiedzę” w aranżera środowiska edukacyjnego, tworzącego warunki do odkrywania świata zgodnie z potrzebami i tempem dziecka. Dokładnie taką samą rolę dorosłego opisuje podręcznik metody TZR, wskazując wprost, że nauczyciel, terapeuta czy rodzic prowadzący sesję towarzyszy i modeluje, lecz nie ocenia ani nie koryguje — a jego zadaniem jest zbudowanie bezpiecznej, sprzyjającej odkrywaniu przestrzeni, w której dziecko samo, we własnym tempie, angażuje się w proces twórczy.

Ta zbieżność nie jest przypadkowa. Zarówno nowa podstawa programowa, jak i metoda TZR czerpią z tego samego, aktualnego nurtu pedagogiki rozwojowej, w którym rola dorosłego przesuwana jest od przekazywania gotowej wiedzy w stronę projektowania doświadczeń i towarzyszenia dziecku w jego własnym procesie odkrywania. W praktyce oznacza to, że nauczyciel prowadzący sesje TZR nie musi na nowo uczyć się tej roli w związku z wejściem w życie nowej podstawy — jego dotychczasowa praktyka metodyczna jest już z tą rolą w pełni zgodna.

ROZDZIAŁ VIII. DOBROSTAN, RELACJE I RYTM DNIA — WSPÓLNY FUNDAMENT

Ostatni, integrujący wymiar zgodności: to, co podstawa programowa nazywa dobrostanem, TZR realizuje od samego początku.

Jednym z najważniejszych założeń nowej podstawy programowej jest dobrostan dziecka, obejmujący nie tylko bezpieczeństwo fizyczne, lecz również zdrowie psychiczne, poczucie akceptacji, możliwość budowania relacji, rozwijanie samodzielności oraz warunki do harmonijnego rozwoju. Podstawa wprost wskazuje, że warunkiem realizacji celów wychowania przedszkolnego są właściwe relacje między dzieckiem i nauczycielem, a systematycznie powtarzające się czynności i aktywności dają dzieciom poczucie bezpieczeństwa, pomagają odnaleźć się w codzienności i wspierają rozwój samodzielności.

8.1. Bezpieczeństwo i przewidywalność rytuałów

Zasada powtarzalności rytuałów — stały rytuał powitania, znana struktura sesji, powtarzalne zamknięcie zajęć — obecna w każdej sesji TZR, jest bezpośrednią realizacją postulatu przewidywalnego rytmu dnia, na który nowa podstawa programowa kładzie wyraźny nacisk jako czynnik budujący poczucie bezpieczeństwa dziecka.

8.2. Relacja jako warunek rozwoju, nie jego dodatek

TZR od samego początku traktuje jakość relacji między dorosłym a dzieckiem nie jako miły dodatek do zajęć, lecz jako warunek konieczny ich skuteczności — dokładnie tak, jak czyni to nowa podstawa programowa, wskazując właściwą relację jako warunek realizacji wszystkich celów wychowania przedszkolnego.

8.3. Dobrostan dziecka wysoko wrażliwego jako miara dobrostanu wszystkich dzieci

Choć nowa podstawa programowa mówi o dobrostanie wszystkich dzieci, praktyka pokazuje, że środowisko odpowiednio wspierające dziecko o podwyższonej wrażliwości — spokojne tempo, brak presji, przewidywalność, przestrzeń na regenerację układu nerwowego — jest jednocześnie środowiskiem optymalnym dla każdego dziecka w grupie przedszkolnej. W tym sensie TZR, projektowany pierwotnie z myślą o dzieciach wysoko wrażliwych, spełnia postulat dobrostanu nowej podstawy programowej w sposób szczególnie pełny i przetestowany na grupie o najbardziej wymagających potrzebach rozwojowych — a więc z nadwyżką odpowiada również na potrzeby pozostałych dzieci.

PODSUMOWANIE — TABELA ZBIORCZEJ ZGODNOŚCI

Zwięzłe zestawienie kluczowych pojęć nowej podstawy programowej i ich realizacji w TZR i Psychografii.

Pojęcie z podstawy programowej	Realizacja w TZR / Psychografii
Kompetencje fundamentalne	Językowe — Psychografia Narracyjna i Baśni; matematyczne — zaktualizowany trening twórczy oparty na bajkach matematycznych z zadaniami; cyfrowe — analogowy charakter metody realizujący higienę cyfrową; ruchowe — Psychografia Rysunku, Muzyki i Wizualizacji, Relaksacji.
Kompetencje przekrojowe (poznawcze)	Trening mentalny i zaktualizowany trening twórczy — rozwiązywanie problemów fabularnych i matematycznych osadzonych w bajkach, elastyczność myślenia w pracy z symbolem.
Kompetencje przekrojowe (społeczne)	Trening emocjonalny — współtworzenie opowieści w grupie, empatia poprzez identyfikację z bohaterem.
Kompetencje przekrojowe (osobiste)	Trening uważności i emocjonalny — regulacja emocji, samodzielne wyciszenie, rozpoznawanie potrzeb ciała.
Sprawczość	Zasada „tempo dziecka”, współtworzenie fabuły, brak oceniania — sprawczość jako codzienna, wielokrotna praktyka, a nie jednorazowe ćwiczenie.
Konkretne doświadczenia edukacyjne	Bycie odbiorcą opowieści, ilustrowanie przeżyć, tworzenie postaci i makiet baśniowych, prezentowanie efektów pracy grupie.
Dziewięć obszarów rozwoju	Jedna sesja Psychografii Zintegrowanej angażuje jednocześnie obszar społeczny, osobisty, językowy, artystyczny i ruchowy; pozostałe obszary włączane tematycznie.
Nauczyciel jako aranżer środowiska	Rola dorosłego w TZR: towarzyszenie i modelowanie bez oceniania i korygowania — tożsama z definicją podstawy programowej.
Dobrostan i rytm dnia	Stałe rytuały sesji, jakość relacji jako warunek skuteczności, projektowanie pod potrzeby dziecka najbardziej wrażliwego z korzyścią dla wszystkich.

Trening Zintegrowanego Rozwoju i metoda Psychografia™ nie wymagają rewolucji, by odpowiedzieć na wymagania nowej podstawy programowej wychowania przedszkolnego obowiązującej od 1 września 2026 roku. Ich filozofia, struktura i codzienna praktyka od początku realizowały zasady, które podstawa programowa stawia teraz w centrum edukacji przedszkolnej: sprawczość dziecka, kompetencje fundamentalne i przekrojowe budowane w naturalnym, twórczym działaniu, konkretne doświadczenia edukacyjne oraz rolę dorosłego jako aranżera bezpiecznego środowiska rozwoju. To, co dla wielu placówek będzie wymagało reorganizacji sposobu pracy, w TZR jest fundamentem obecnym od samego początku metody — z korzyścią dla wszystkich dzieci, nie tylko dzieci wysoko wrażliwych.

„Zrozum. Wesprzyj. Rozwiń potencjał.”
